

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

комерційної діяльності та функціонування будь-якого бізнесу потрібно мати ефективне правове поле. Також, на нашу думку, необхідно створити орган контролю діяльності ринку франчайзингу та створити програму навчання для підготовки спеціалістів у сфері франчайзингу. На сьогодні в Україні є навчально-консультаційні центри з франчайзингу, але лише у великих містах (наприклад, Британська програма «відкритий Університет франчайзингу» у Києві при Міжнародному інституті бізнесу). Однак, необхідно створити такі центри по всій Україні. Необхідним є й законодавче закріплення надання можливості застосування франчайзі ведення спрощеної системи бухгалтерського обліку [4]. На нашу думку, необхідно наблизити як законодавство, так і термінологію франчайзингу до світової практики, що особливо важливо для створення франчайзингових систем за участю іноземного капіталу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Семененко І. М. Використання франчайзингу в діяльності промислових підприємств / науковий журнал «БІЗНЕС ІНФОРМ» № 7 2012 р.: [Електронний ресурс] / Режим доступу: // http://business-inform.net/pdf/2012/7_0/titul.pdf
2. Инна Рудник. Франчайзинг в Украине: современные тенденции: [Електронний ресурс] / Режим доступу: // <http://lp.ua/ru/media/publications/article/3-publications/1212-franchising-in-ukraine-modern-trends>
3. Ріст франчайзингу в США 2016 р. Звіт Міжнародної асоціації франчайзингу. IFA, «US franchises settogrowin 2016 Report»: [Електронний ресурс] / Режим доступу: // <http://www.franchise.org/>
4. Проблеми та перспективи розвитку франчайзингу в Україні. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції: [Електронний ресурс] / Режим доступу: // <http://knigilib.net/book/30-problemi-suchasnoyi-ekonomiki-materiali-i-mizhnarodnoyi-naukovo-praktichnoyi-konferenciyi/27-problemi-ta-perspektivi-rozvitku-franchajzingu-v-ukrayini.html>

ПРОБЛЕМИ ПІДВІДОМЧОСТІ КОРПОРАТИВНИХ СПОРІВ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДАМ

Курафєєва Тетяна Сергіївна
студентка 5 курсу групи Юм-61
ННІ права Сумського державного університету

Визначення корпоративних прав та корпоративних правовідносин знайшло своє закріплення в Господарському кодексі України . Корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що

включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Відповідно до ч. 3. ст. 167 Господарського кодексу України під корпоративними відносинами маються на увазі відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав [1].

На думку С.В. Томчишена та В.В. Соловйової, що колізії виникають також у зв'язку з вживанням надто загальних словосполучень «справи, що виникають із корпоративних відносин», а також «пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства». З таких законодавчих формулювань не завжди чітко розуміється, які спори розв'язуватимуться в місцевих господарських судах [2, с. 70].

На нашу думку доцільно правильним є визначення яке дає законодавець воно є логічно зрозумілим і чітким.

В законодавстві зазначено перелік справ які підвідомчі Господарським судам, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), в тому числі учасником, який вибув, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності цього товариства, крім трудових спорів; а також справ у спорах, що виникають при укладенні, зміні, розірванні і виконанні господарських договорів, за винятком спорів:

- що виникають при погодженні стандартів та технічних умов;
- про встановлення цін на продукцію (товари), а також тарифів на послуги (виконання робіт), якщо ці ціни та тарифи відповідно до законодавства не можуть бути встановлені за згодою сторін;
- що виникають із публічно-правових відносин та віднесені до компетенції Конституційного Суду України та адміністративних судів;
- вирішення яких відповідно до законів України та міжнародних договорів України віднесено до відання інших органів [3].

У Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами корпоративних спорів» № 13 від 24.10.2008 зазначено, що на практиці виникають труднощі з розмежуванням підвідомчості (підсудності) зазначеної категорії спорів між господарськими судами і загальними судами, а також адміністративними судами. Це пов'язано, передусім, з відсутністю уніфікованих критеріїв для розмежування корпоративних спорів від інших категорій спорів.

До прийняття даної Постанови суди керувалися в своїх діях Роз'ясненнями Вищого господарського суду України. Роз'яснення Пленуму Вищого господарського суду України були обов'язковими для системи господарських судів. Але разом з тим ними не зобов'язані керуватися місцеві загальні суди, які буквально тлумачили норму ч.1 ст.12 ГПК України, а не розширено чи звужено. Внаслідок цього існували прецеденти різних рішень з однакових за суттю корпоративних спорів.

На практиці виникають такі колізії визначення підвідомчості справ, встановлені Верховним Судом України:

Справи, що пов'язані зі створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності інших суб'єктів господарювання, які не є господарськими товариствами (кооперативи, приватні підприємства, колективні підприємства тощо), якщо стороною у справі є фізична особа. У зв'язку з цим виникла необхідність роз'яснити судам, що при вирішенні питання про підвідомчість (підсудність) аналогічних категорій справ до врегулювання на законодавчому рівні у судів відсутні підстави виходити за межі підвідомчості (підсудності) господарських судів, визначених ст. 12 ГПК України. Тому, незважаючи на те, що спори, пов'язані з діяльністю інших юридичних осіб, є за своїм змістом близькими до спорів, що виникають з корпоративних відносин, проте, якщо хоча б однією зі сторін спору є фізична особа, непідвідомчі (непідсудні) господарським судам. Не підлягає розширеному тлумаченню п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК України також щодо справ, пов'язаних зі створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності господарського товариства, якщо стороною у справі не є ні господарське товариство, ні його учасник (засновник, акціонер), у тому числі такий, що вибув.

У судів виникають труднощі щодо визначення підвідомчості (підсудності) спорів за участю спадкоємців учасників господарського товариства, які ще не стали учасниками господарського товариства.

Досить складним є також питання чіткого розмежування корпоративних та трудових відносин, оскільки правовідносини, що виникають між одноособовим виконавчим органом та господарським товариством, регулюються і нормами трудового права, і нормами цивільного та господарського права. Відповідно у господарських судів та загальних судів склалася неоднакова практика щодо підвідомчості (підсудності) цієї категорії справ. При вирішенні питання про підвідомчість (підсудність) аналогічних категорій спорів судам необхідно керуватися тим, що справи у трудових спорах між учасником (засновником, акціонером) господарського товариства-фізичною особою і господарським товариством є підвідомчими (підсудними) загальним судам.

При розмежуванні юрисдикції між адміністративними та господарськими судами пропонується використовувати в якості головного критерію не суб'єктний склад учасників спірних правовідносин, а насамперед предмет спору та зміст спірних правовідносин [4, с. 149].

У правовідносинах щодо реалізації корпоративних прав відповідно до статті 9 Закону від 10 грудня 1997 року № 710/97-ВР «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного документообігу цінних паперів в Україні» бере участь реєстратор, який веде реєстр власників іменних цінних паперів. Судам потрібно мати на увазі, що ця категорія спорів є підвідомчою (підсудною) господарським судам і в разі, якщо однією з осіб, які беруть участь у справі, є фізична особа, як справи, що виникають з корпоративних відносин у спорах між господарським товариством та його учасником відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК України.

Матеріали узагальнення засвідчили, що у практиці господарських судів виникали труднощі, пов'язані із застосуванням Прикінцевих положень Закону № 483-V. Зокрема, суди не завжди звертають увагу на вимогу п. 2, відповідно до якого господарським судам підвідомчі (підсудні) справи зі спорів, пов'язаних з корпоративними відносинами, провадження щодо яких не порушено (не відкрито). Судам слід враховувати, що зі спорами, що виникають з корпоративних відносин, можуть бути пов'язані спори, які за своїм змістом є публічно-правовими, у зв'язку з чим підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства за правилами Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАС) на підставі п. 4 ч. 1 ст. 17 КАС.

До категорії корпоративних не належать спори про визнання недійсними установчих документів господарського товариства та припинення юридичної особи, які порушуються за позовами органів Державної податкової служби України та інших суб'єктів владних повноважень, що здійснюють контроль за діяльністю товариства, а також органів, що здійснюють державну реєстрацію юридичних осіб. Ці спори як публічно-правові за зверненням суб'єкта владних повноважень на підставі п. 4 ч. 1 ст. 17 КАС віднесено до юрисдикції адміністративних судів.

Не всі спори, пов'язані з визнанням недійсними рішень загальних зборів товариства, можуть бути віднесені до спорів, передбачених п. 4 ч. 1 ст. 12 ГПК. Критеріями є, по-перше, склад учасників спору, по-друге, підстава, якою обґрунтовується вимога про визнання рішення загальних зборів недійсними. Справи у спорах про визнання недійсним рішень органів управління господарського товариства за позовом особи, яка не є акціонером або учасником товариства, в тому числі таким, що вибув, не належать до спорів, що виникають з корпоративних відносин [5].

На думку О.Р. Ковалишина позитивним моментом у вирішенні проблем пов'язаних з підвідомчістю корпоративних спорів є те, що в ч.1 ст. 6 Закону України «Про третейські суди» чітко прописано неможливість розгляду корпоративних спорів в третейських судах [6, с. 80].

Іншої думки притримується у своїй статті В.М. Кравчук. Він вважає, що корпоративні спори можуть бути передані на вирішення третейського суду, а третейський запис (угода про передачу спору на вирішення третейському суду) може бути частиною установчих документів [7, с. 70].

Отже, типовими помилками, які допускають господарські суди при розгляді корпоративних спорів, є: недотримання норм щодо підвідомчості (підсудності) спорів господарським судам, зокрема, щодо спорів, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання, які не є господарськими товариствами, спорів за участі спадкоємців учасників господарського товариства, справ по трудовим спорам, а також публічно-правових спорів, що підлягають розгляду за правилами КАС.

Щоб уникати колізій в даному питанні суддям необхідно керуватися не лише законом але і звертатися до роз'яснень Верховного суду України та Вищого господарського суду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436—IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18—22. — Ст. 144.
2. Томчишен С.В. Проблемні питання визначення підвідомчості справ у спорах, пов'язаних з корпоративними відносинами у господарських товариствах / С.В. Томчишен, В.В. Соловійова // Актуальні питання цивільного та господарського права. — 2007. — № 2—3 (3—4). — С. 69—85.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 6 листопада 1991 року № 1798—XII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 6. — Ст. 56.
4. Деревянко Б.В. Окремі проблемні питання розмежування юрисдикції між адміністративними та господарськими судами / Б.В. Деревянко, С.В. Черей // Актуальні питання адміністративного права та процесу : Матер. II всеукр. наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Кривий Ріг, 16 грудня 2016 р.). — Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. — С. 146-149.

5. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2008 року № 13 // Вісник Верховного Суду України. — 2008. — № 11.
6. Ковалишин О. Р. Підвідомчість корпоративних спорів / О. Р. Ковалишин // Університетські наукові записки. — 2010. — № 1. — С. 79—82.
7. Кравчук В.М. Підвідомчість корпоративних спорів / В.М. Кравчук // Вісник господарського судочинства. — 2007. — №4. — С. 69—75.

ЩОДО ЛІКВІДАЦІЇ ТА РЕОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Горбач О.М.

*Студентка IV курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Руденко Л.Д.

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри АГПФЕБ ННІ права
Сумського державного університету*

Ліквідація та реорганізація суб'єктів господарювання є юридичним фактом, який створює низку правових наслідків для самих суб'єктів господарювання, їх засновників, власників, контрагентів та господарського обігу в цілому. Наявність дієвого механізму ліквідації та реорганізації суб'єктів господарювання є однією з необхідних умов сталого функціонування господарського товарообігу. Складність процедур реорганізації та ліквідації обумовлена відсутністю визначень ліквідації та реорганізації у законодавстві, наявністю великої кількості норм у багатьох нормативно-правових актах, значна частка яких мають відсильний характер.

Метою дослідження є уточнення проблем законодавчого забезпечення реорганізації та ліквідації суб'єктів господарювання.

Порядок реорганізації та ліквідації суб'єктів господарювання регулюється Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», «Про акціонерні товариства», «Про господарські товариства», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Ліквідація та реорганізація суб'єктів господарювання є способами припинення суб'єктів господарювання. Ст. 59 Господарського кодексу України [1] закріплено, що припинення діяльності суб'єктом господарювання здійснюється шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації – за рішенням власника (власників) чи уповноважених ним органів, за рішенням інших осіб – засновників суб'єкта